

Markskanning går till på följande vis:

Radaranläggningen rullas på en vagn över de markytor som skall undersökas. Syftet är att hitta spår efter byggnader och andra anläggningar.

Tekniken är avancerad och kräver speciell kunskap och erfarenhet.

Markradar eller georadar används med många tillämpningar inom geologi, miljö, glaciologi, arkeologi, byggnation och konstruktion. Markradar gör det möjligt att skilja på olika material som till exempel olika jordarter, berg, plast, metall, hålrum fyllda med sediment, vatten och luft. Markradar/georadar mäter de olika materialens elektromagnetiska egenskaper genom att skicka ned en elektromagnetisk våg i marken. Denna reflekteras olika starkt av olika material.

Finansiering av projektet

Det hänger på dig som läser detta om vi skall kunna öka kunskaperna om Mariestads tidiga historia!

Omfattande undersökningar kostar pengar. Därför behöver vi DITT stöd! Vi tänker prova en för oss ny typ av finansiering, som kallas "gräsrotsfinansiering" – på engelska "crowdfunding".

Ni – privatpersoner och företag som vill stödja detta projekt – donerar en valfri summa pengar som sätts in på vårt särskilda projektkonto.

Betala till plusgiro 638 06 63-2 eller swisha till vårt gemensamma Swish nr 1236232821. Ange "Karleby" som referens.

Hur mycket pengar som sätts in på kontot, avgör hur omfattande undersökningar som kan göras.

Som tack får du vara med på Kapellgårdets dag, då vi påbörjar undersökningarna. Vi planerar föredrag, demonstration av tekniken samt en kort gudstjänst.

Bidragsgivarna kommer också att få diplom, en skriftlig redovisning av projektet samt era namn på den utställningsskylt som kommer att sättas upp i Karleby.

Undrar du över något? Skicka mail till krantzatorparn@gmail.com.

Ullervad
Leksbergs
Hembygdsförening

HJÄLP oss upptäcka historien!

Kapellgården nordost om Karleby, nära ån Tidan.

Foto: Karl Lycken.

Med Ditt stöd kan vi utforska området kring Kapellplatsen.

Ullervad-Leksbergs Hembygdsförening
och
Vadsbo Hembygds- och Fornminnesförening
i samarbete

Hjälp oss att utforska Mariestads tidiga historia

Vi hoppas du någon gång besökt Kapellgården. Platsen där Mariestadsbygdens två första kyrkor låg, den ena från slutet av 900-talet, den andra från omkring år 1100 och mer än 200 år framåt. Här kan du se stolpar och stenar som markerar var kyrkorna en gång låg samt den senare uppförda klockstapel. Under grästorvorna ligger fortfarande mycket av Mariestadsbygdens tidigaste historia och slumrar. Med DIN hjälp kan vi väcka flera delar av historien till liv igen! Var med och finansiera arkeologiska undersökningar av Kapellgården!

Somrarna 1987-1989 gjorde Västergötlands museum tillsammans med Ullervad-Leksbergs Hembygdsförening en lyckad arkeologisk utgrävning: En utgrävning med sensationellt resultat. Fram kom ruinen efter den då äldsta kända kyrkan i Sverige, utanför Skåne. (Senare har man upptäckt en lika gammal kyrka i Varnhem.) Men undersökningen var begränsad. Indikationer och spår fanns efter en gård med järnframställning. Vi skulle vilja ta reda på hur stor gården/byn var och hur gammal. Finns det flera lager av hus och i så fall var? Fanns det gropugnar? Användes rödjord? Fanns smedja? Kan det finnas rester efter hamn och båtar?

Bakgrund

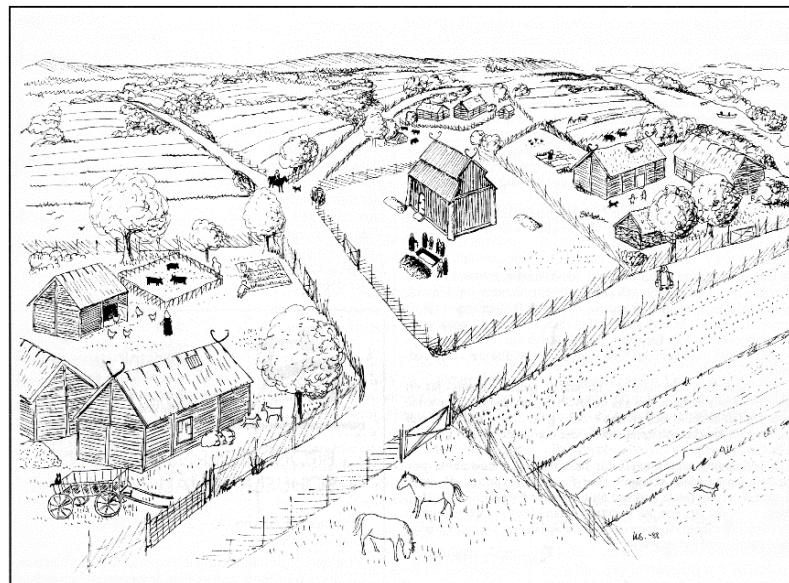
Kapellgården – Det första Mariestad – Ett litet Uppåkra?

Kan du se det framför dig: Vikingahallen-kyrkan-smedjan-stolpbodar-stallen-handelsbodas-masterna på skeppen vid hamnen. Det vill säga en storgård för cirka 1 000 år sedan. På flera platser i Skandinavien har sådana här gårdar grävts ut. Ofta har de legat på uppbyggda plattåter, till exempel Aska utanför Vadstena och Uppåkra mellan Malmö och Lund.

Kan det funnits en sådan storgård på Kapellgården för 1 000 år sedan? Var det här som Tore Skorpa bodde och framlevde sina dagar? Under 1000-talets första hälft reste han en runsten strax intill kyrkan. Kanske var han granne med Olof Nacke, som lät rista en runsten (som kan ses vid Storegården i Hindsberg), där det står att han ägde 15 gårdar. Ett sådant gårdskomplex måste varit ett av de största i Norden vid den tiden, det vill säga för cirka 1 000 år sedan. Om det var det, vill vi gärna ta reda på!

Vi vill fortsätta där undersökningarna slutade 1989. Undersöka spåren efter det vikingatida långhuset och järnframställningen. Mycket talar för att det också finns rester efter mer bebyggelse under torvorna på gården upp mot E20. Frågan är hur mycket och om det finns lager på lager av bebyggelse som går långt tillbaka i tiden.

Den kunskapen vill vi – och kan vi – skaffa om vi får din hjälp!

Karleby på vikingatiden? Teckning av Ulla Sköld i Populär arkeologi nr 1 1989

Vi behöver göra fler arkeologiska undersökningar för att få svar på frågorna. De undersökningsmetoder vi kan använda är:

- Fosfatkartering: Höga fosfathalter i marken visar på mänsklig verksamhet.
- Markradar (georadar): En radaranläggning riktad ner i marken. Används för att genom skanning undersöka hur det ser ut under jordytan. Se nedan.
- Magnetometer: En annan form av georadar, men skannar större ytor.
- Metalldetektering: Visar var det finns metallföremål. Lämpligt t.ex. för att söka efter järnframställning.
- Utgrävning.

Om de fyra första undersökningarna ger bra resultat, kan det bli aktuellt med utgrävningar.